

Oponentský posudek na práci Jitky Nejedlé „Fenomén figura“

Diplomantka si vybrala zdánlivě nekomplikované téma: zdánlivě nekomplikované proto, že by se skutečně jednoduše dalo pojednat, kdyby jej autorka od samého začátku pojala bezelstně, tak, jak prochází konvenčně pojatými dějinami umění či jak jej veřejnost čte z vizuálního veřejného prostředí. Jitka Nejedlá však statečně udělala pravý opak. V dnešní době technických obrazů a jejich „převahy figurálna“, kdy viditelné tuhne do anonymních znaků, jež se šíří kulturním prostorem, nezbývá nic jiného, než k čemu se autorka práce uchýlila – totiž k zproblematizování samotných pojmů „figura“, „vnímání“, „obraz“, umělecké dílo“, „malba“, „realita“ a vymezením výkladových rámců, v nichž se bude její myšlení pohybovat.

Tím umožňuje čtenářům sledovat hlavní linie uvažování, jimiž jsou a) fenomén figurativního zobrazování, vztažený b) k jeho historickým proměnám, c) k vlastní malířské tvorbě a její reflexi, d) k pedagogickému zpracování, testování a reflexi vyučovacího modelu. K částem c) a d) mi bohužel nebyla předložena k oponentuře úplná obrazová dokumentace, takže můj úsudek bude omezen na dodanou textovou část.

V teoretické části autorka metodou kritického „čtení“ obsahů pojmů „umění, figurace, realismus, vnímání a interpretace“, jež jindy bývají ve studentských pracích používány až příliš hladce a zjednodušeně, seznamuje čtenáře především s vlastním pojetím umění, jeho funkcemi a připravuje si půdu k reflexi vlastní tvorby i pedagogickému modelu. Tato první část, podepřená teoreticky strukturalistickými a částečně sémiotickými východisky (Goodman, Vančát a americké teorie vizuality 80. let in Kesner), je v souladu s dalšími částmi reflexe. Tento soulad a schopnost práce s odbornou literaturou velmi oceňuji. Také další část, proměny figurativního zobrazování, s inspirací u Pierra Francastela, docela dobře souzní s předchozím směřováním, i když v podstatě znamená ústup z radikálních pozic, předtím vymezených. Nicméně tuto část chápu jako velmi dobrý důkaz „znalosti disciplíny“, základní to podmínku pedagogické transformace, kterou autorka velmi přesvědčivě dokladuje v poslední části práce.

Pedagogickou část cením nejvýše. Projekt Figura pro studenty čtyřletého gymnázia je provázán zcela logicky s „přípravnými“ kapitolami a je velmi dobře strukturován. Strana 93 je příkladem učitelských kompetencí již na profesionální úrovni. Snad bych něco namítala v jediném bodě: sedmá etapa plánu, která generuje „téma“, jež „obstálo“ v třídní knize (str. 94) právě ještě není onou definicí kompetencí, jež by bylo žádoucí zapisovat do třídní knihy; je právě jen metaforickým názvem tématu, u kterého je nutné tyto specifikace v pedagogické dokumentaci viditelně vyznačit. Zde kladu otázku k obhajobě: V jakém vztahu ke kompetencím ve stávajícím dokumentu RVP se nacházejí jednotlivé „sloupce“ i „etapy“ Vašeho modelu? Pokud budete moci, porovnejte tyto vztahy i vzhledem k připravovanému RVP pro gymnázia (viz web-site VUPPRAHA).

Zpočátku vtipná reflexe vlastní malířské tvorby potěší upřímností a snad by bývalo bylo lepší se jí přidržit až do konce – občasné exkurzy do „velké“ filosofie, resp. jejích režimů řeči proložených učitelským „psycho-popem“, této svěžesti spíše škodí. Např. na str. 63 „transcendentální model člověka“ či „abstraktní idea konkrétního příběhu“ prošípané populárními termíny typu „tady a teď“ a „zobrazení skutečnosti jak vnější, tak vnitřní“ nejen odporují strukturalistickým a sémiotickým východiskům, ke kterým se autorka na začátku práce hlásí, ale jsou v této směsi a koncentraci těžko stravitelné. Přitom jinde autorka dokazuje, že myslet umí, pokud se ukáží.

Jasnost myšlení (příkladem budiž např. str. 24 - 26), kterou autorka zcela prokazatelně vládne, je však, bohužel, devalvována nezvládnutou stylistikou: je jasné, že použitá metodologie i díky prozrazuje vysoké ambice práce, ale smysl výsledného textu je v některých částech zachytitelný jen s nejvyššími obtížemi (a nebyť mé redaktorské zkušenosti, byla bych si chvílemi zoufala). Jako příklad si vyberu např. strany 37, 38, 39, s nesmyslnými stylistickými konstrukcemi, které se typicky objevují v průběhu celého textu, s nesprávnou nebo chybějící interpunkcí v souvětích (př. strany 62, 63 a jinak téměř všude) a řada dalších nedostatků (chyby ve shodě podmětu s přísudkem, interpunkce ve větě jednoduché, tajemné slovo „interizualita“ bez reference, pozn. str. 42, „pemza látky“ str. 91, atd.). Je velká škoda, že takto předložený text ztrácí na kvalitě.

Z těchto důvodů, ač bych velmi ráda, nemohu navrhnout té části, kterou mám k dispozici, hodnocení výborně. Práci hodnotím jako velmi dobrou a doporučuji ji k obhajobě.

V Praze, 8. 5. 2007

PhDr. Marie Fulková, PhD